

LUIS EČEVERIJA ALVAREZ
Meksiko

*Da bismo se odbranili od spoljnih agresija
uvek će biti bolje da pomoć i zaštita
dolaze od zemalja koje i same mogu
biti žrtve agresije*

Zahvaljujem vam, gospođe i gospodo — učesnici ovog veoma značajnog »okruglog stola«, na mogućnosti da pred vama iznesem neka razmišljanja o razlogu koji nas je okupio.

Danas pre podne, kao predstavnici Centra za ekonomske i društvene studije »trećeg sveta«, stajali smo u minuti ćutanja pred grobom, pred mauzolejom maršala Tita. Odali smo mu poštu misleći na njegovu viziju i na njegovo predviđanje da izgradi svoju slobodnu zemlju i da doprinese stvaranju jednog malo boljeg sveta, koji je tako kompleksan i često haotičan.

Sada, dvadeset godina od stvaranja pokreta, dozvolite mi da iznesem svoja zapažanja o njegovoj efikasnosti i o njegovom značaju. Ono što se dogodilo u ove dve decenije pokazuje da će pokret nesvrstavanja, što se već vidi, zahtevati sve više i sve dublje da ono što se želi i na međunarodnom planu, bude ostvareno u unutrašnjem životu svake zemlje-članice. Dakle, bolja raspodela nacionalnog dohotka, kolektivno učešće u odlučivanju, unapređivanje školstva i, pre svega, da se međunarodni položaj odražava sve dublje u uverenjima rukovodećih grupa svake od zemalja-članica. Jer, događa se da narodne mase često nisu dovoljno obavestene da bi vladi koja se odlučila za nesvrstavanje dale dovoljnu podršku i kontinuitet koji su potrebni kada se odigravaju mirne ili nasilne promene vlada, promene izazvane ponekad iznutra i ponekad spolja. Moramo isto tako voditi računa o ekonomskim zbivanjima koja ponekad teže da razbiju nesvrstavanje, teškim problemima koji se povećavaju u mnogim zemljama-članicama. Potrebna je, isto tako, eko-

nomska solidarnost. Još uvek se u jednoj elegantnoj formi, sa puno samozadovoljstva, u međunarodnim organizacijama svi zovemo zemlje u razvoju. Ali, u stvari, kako pokazuju statistike, mnoge od ovih naših zemalja nisu u razvoju već često, zbog različitih razloga, u rastućem zaostajanju. Ono se u nekim zemljama povećava usled demografske eksplozije, zbog nepismenosti koja je u svima velika, zbog spoljnih dugova koji znače zavisnost od inostranstva. U mnogim od ovih zemalja demokratski pokreti su razbijeni i ono što je bio politički razvoj postaje političko nazadovanje. Bolesti za koje se mislilo da su potpuno iskorenjene javljaju se iznova, iz ovog ili onog razloga. Kako izgleda i kako se postepeno pokazuje, čak su izazvane spolja. I sve ovo se i dalje naziva — biti u razvoju. Možda, malo po malo, to u našim međunarodnim organizacijama ustupa mesto priznanju da se nerazvijenost održava uprkos terminologiji u koju i dalje želimo da je uvijemo. Potrebno je realistički da sagledamo opšte ekonomske i društvene probleme naših zemalja, zemalja »trećeg sveta«, među kojima su mnoge nesvrstane, s ciljem da se ubrza rešavanje tih problema. Ali, ima drugih aspekata koji, očigledno, imajući u vidu mladost pokreta, moraju brže da sazrevaju. Neće biti moguća, kao što se želi, odbrana ekonomskog suvereniteta ako se on ne brani u svim zemljama. To se odnosi na kulturne tradicije, na tradicionalne umetničke forme. Ako ih veliki interesi, jednog ili drugog oblika deformišu ili upropaste i ako ovi interesi istim putem uspeju da ugroze školske sisteme ili pokušaju da izbegnu, iako formalno učestvuju u pokretu, da deca i omladina u jednoj postepenoj i razboritoj formi u kojoj je to moguće učiniti od početka u školama shvate pojam o ovom pokretu koji teži slobodi i suverenitetu naroda.

Moguće posledice ekonomskih problema zbog prinuđenosti da se pred krajnjim siromaštvom otvore vrata međunarodnom kapitalu bile su razlog da se u Ujedinjenim nacijama pre više godina stvori komisija koja bi utvrdila norme ponašanja transnacionalnih preduzeća. Ta komisija će uskoro početi da daje zaključke koje svi očekujemo. Kada se to bude uradilo, biće osvetljena ta njihova investiranja i videće se da te velike kompanije stvaraju tržišta sa sistemima koji često ruše korene, obrazovne sisteme, kulturne vrednosti, patriotske i nacionalne tradicije i estetičke kriterije.

Bez ikakve sumnje, sazrevanje ovog mladog pokreta, kako su želeli njegovi tvorci kojima mi danas odajemo poštu, značiće podsticaj svakoj od zemalja-članica da se dođe do suštine onoga što bi moglo da naruši nesvrstanost. Ako ima onih koji su je izgubili, da bi se odbranili od jakih spoljnih agresija, uvek će biti bolje da pomoć

I zaštita dolaze od zemalja koje i same mogu da prolaze kroz to. A ovo će doprineti da se učvrsti sopstvena revolucionarna borba i svoja težnja za nezavisnošću. Ako ima drugih čija je tradicija bila prekinuta, bilo bi veoma korisno da postoji jedna solidarna svest o onome što je nerazdvojivo. A to su odbrana političke suverenosti, odbrana kulturnih vrednosti i jačanje obrazovnog sistema. I ako nesvrstanost želi da uđe nešto više u proučavanje onoga što znači savez snaga pod jednim ili drugim ideološkim znakom, koje žele da podstaknu svrstavanje, bez ikakve sumnje, ubrzano sazrevanje i učvršćivanje pokreta moraće da najjasnije ukaže na to šta vodi svrstanosti, odnosno multiplikaciji pukotina u pokretu.

U Centru za ekonomske i društvene studije »trećeg sveta« u Meksiku proučavamo konvergentno kretanje ovog velikog pokreta nesvrstanih i ideja posmatranih sa istorijskog, društvenog i kulturnog stanovišta »trećeg sveta«, s jedne strane, i velikog napredovanja Ujedinjenih nacija, koje su pokrenuli nesvrstani, s druge. Još je predsednik Bumedijen u januaru 1974, posle sastanka nesvrstanih u Alžiru 1973, pokrenuo vanredno zasедanje Ujedinjenih nacija radi dogovora o uspostavljanju novog međunarodnog ekonomskog poretka. Ovaj plan je proizišao iz jednog dogovora nesvrstanih zemalja, zahvaljujući njihovim naporima pre svega 1973. godine, i prihvaćen je od strane Ujedinjenih nacija 1974. godine. Ni izvan ni unutar Ujedinjenih nacija nema nijednog pokreta koji bi stvarno mogao da doprinese međunarodnom miru i jednakosti a da zaobiđe plan za koji se toliko zalagao predsednik Bumedijen posle alžirskog skupa ili koji bi nastojao da izbegava komplementarni deo tog plana koji je usvojilo 120 zemalja, među njima sve nesvrstane — »Povelju o ekonomskim obavezama i pravima država«.

Politika opstanka neće biti politika najjačih kojima su potrebna tržišta i energija. Politika smirivanja, ako se primeni sila da bi se zaustavile socijalne eksplozije, takođe neće biti efikasna ukoliko se ne bi ostvarilo ono što najveći broj zemalja želi u Organizaciji ujedinjenih nacija.

Ova studija našeg Centra biće u vašim rukama za nekoliko meseci. Želeli bismo da, kao i rezolucije koje se ovde usvoje, i ona stigne do svetskih političara i tako eminentnih akademskih krugova kao što je ovaj koji organizuju jugoslovenski instituti. Instituti u Beogradu, Ljubljani i Zagrebu uspeli su da podele posao i nastave rad kroz seminare koji se u Jugoslaviji organizuju da bi se uobličio deo preokupacija i uverenja različitih političara koji će, na kraju krajeva, morati uvek da prihvate odgovornost za usmeravanje svojih zemalja.